

Asia: VH/3261/00.02.00.01/2024

Selvitys taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistamisesta - keskitetty tiedonvälitys yrityksille ja organisaatioille

Keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuus

Pyydämme esittämään mahdolliset huomionne keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuudesta

Teknologiateollisuus ry suhtautuu varauksellisesti lausuttavaan ehdotukseen. VirTa-uudistus muuttaisi toteutuessaan yritysten raportointia erittäin suuresti. Verotus perustuisi pitkälti kirjanpidon reaaliaikaisiin tapahtumiin ilman nykyisiä, erikseen täytettäviä ja toimitettavia veroilmoituslomakkeita. Ehdotus perustuu oletuksiin, jotka eivät välttämättä kattavasti vastaa yritysten taloushallinnon todellisuutta.

Ehdotuksen tavoitteet ovat kuitenkin kannatettavia. Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan tavoitteita kohden tulisi edetä vapaaehtoisuuden pohjalta, ja vaiheistaen. Ehdotusten toteuttaminen tavoitteet saavuttaen edellyttäisi verolainsäädännön huomattavaa yksinkertaistamista, ja määräaikojen muuttamista. Se tekee VirTa-hankkeesta veropoliittisen hankeen. Ellei näitä verotuksen yksinkertaistuksia tehdä, toteutus lisäisi ilmoitettavien tietokenttien määrää jopa monisatakertaiseksi. Todennäköisesti selvityspyyntöjen määrä kasvaisi, ja lisäisi hallinnollista työtä yrityksissä.

Näin suurta muutosta olisi erittäin kallista toteuttaa yhdellä kertaa. Ensi vaiheessa siirtymä tulisi aloittaa vapaaehtoisuuden pohjalta.

Pyydämme arvioimaan, mihin keskeisiin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota keskitetyn tiedonvälitysratkaisun jatkovalmistelussa

Teknologiateollisuus ry ei kannata keskitetyn tiedonvälitysratkaisun edistämistä velvoittavana.

Sen sijaan kannustamme maltillisempaan etenemistapaan, jossa sääntelyn painopiste olisi aluksi siinä, että keskitetty tiedonvälitysjärjestelmä olisi mahdollista ottaa vapaehtoisena käyttöön.

Keskeisin syy varaukselliseen suhtautumiseen on se, että jotta VirTa voisi todella vähentää hallinnollista taakkaa yrityksessä, tulisi verotusta huomattavasti yksinkertaistaa, ja poistaa kirjanpidon ja verotuksen eroja. Tämä vaatisi ison joukon merkittäviä veropoliittisia päätöksiä. Muutoksia tulisi tehdä ainakin verolainsäädäntöön, tilastolainsäädäntöön, tulorekisterilainsäädäntöön sekä sosiaaliturvalainsäädäntöön, sekä harmonisoida ilmoitusvelvollisuutta sekä määräaikoja. Nämä eivät olisi pelkkiä teknisiä muutoksia, vaan ne vaikuttavat veropohjaan ja veron kertymiseen. VirTa-hanke on siis paljon enemmän, kuin vain digitalisaatiohanke.

Kirjanpitosäätelyssä ja verotuksessa on lukuisia eroja, ja erottelu on mielekästä keskittää veroilmoituksen antamishetkeen

Tavallisimpia kirjanpidon ja tuloverotuksen verotuksen eroja ovat esimerkiksi edustuskulut ja poistot (erityiskysymyksinä esimerkiksi hyllypoistot, korotetut poistot). IFRS-säätelyssä eroja on myös paljon, ja niitä on käsitelty esimerkiksi lokakuussa 2025 julkaistussa Valtiovarainministeriön selvityksessä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista. Selvitys sisältää ehdotuksia verotuksen muuttamiseksi. Näitä muutosehdotuksia ei ole vielä toimeenpantu.

Arvonlisäverotuksessa eroja kirjanpidon kanssa on myös hyvin paljon. Kirjanpito tilikauden aikana ei juuri koskaan ole heti lopullista, vaan erilaisia oikaisuja ja jaksotuksia tehdään kaiken aikaa. Kansainvälisissä yrityksissä on mahdollista, että jokin osa taloushallinnosta on ulkoistettu toisessa valtiossa toimivaan yksikköön. Olisi yksinkertaisesti liikaa vaadittu, mikäli edellytettäisiin, että näissä yksiköissä osattaisiin jo liiketapahtumaa kirjatessa ottaa Suomen verolakien mukaisesti kantaa, ilmoitetaanko tulo veronalaisena tulona, tai vaaditaanko sitä joltakin osin vähennyskelvottomaksi. Jos tällainen velvoite tulisi (kuten lausuttavana olevassa ehdotuksessa esitetään), tulisi taloushallinto organisoida aivan toisin. Tämä ei toisi kustannussäästöjä, vaan päinvastoin lisäisi niitä.

Veroraportoinnin nykytilaa on se, että kannanotot siitä, mitä ilmoitetaan veronalaiseksi ja mitä vaaditaan vähennyskelvoiseksi, tehdään kunkin veroilmoituksen antamisen yhteydessä. Tämä ei ole ylimääräinen hallinnollinen taakka yrityksille, vaan tarkoituksenmukainen ajallinen keskittäminen verokannanottojen tekemiseen. Tulkinnanvaraisten liiketapahtumisen ja verokannanottojen käsittely on työläs vaihe. Se vaihe ei poistu eikä kevene, mikäli tiedot kulkisivat viranomaiselle lähes reaaliajassa. Uhka on, että selvityspyyntöjä generoituisi automaationa, ja yritysten tulisi olla jatkuvassa valppaudessa niihin vastaamaan – sanktion uhalla.

Kansanvälisissä yrityksissä on yleistä, että vasta tilinpäätöksen yhteydessä konvertoidaan esimerkiksi IRFS-standardin mukainen kirjanpito kunkin toimintavaltion oman kirjanpitostandardin mukaiseksi. Muun muassa tästä johtuen ehdotettu yhteinen tilikartta ei useassa tapauksessa toimisi, tai palvelisi yhtiön omia tietotarpeita. Tällöin ehdotettu velvoittava yhteinen uusi verotuksen tilikartta olisi hallinnollisen taakan lisäys.

Lisäksi yritysten tulisi VirTa-järjestelmään siirtyessään joka tapauksessa tehdä investointi omaan välitysohjelmaan oman taloushallintojärjestelmänsä sekä keskitetyn VirTa-tiedonvälitysjärjestelmän välille, sillä yrityksen on voitava kontrolloida, mitä tietoja viranomaisille välittyy.

Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota ensiksi hankkeen vapaaehtoistamiseen ja vaiheistamiseen. Toiseksi tulisi huomiota kiinnittää uudistuksen yritysten hallinnollista taakkaa koskevien vaikutusarvioiden laatimiseen, kun ne nyt ovat hyvin ohuet.

Keskitetyn tiedonvälityksen tietovirrat

Pyydämme esittämään mahdolliset huomionne keskitettyyn tiedonvälitykseen suunnitelluista tietovirroista

Julkisten palveluiden tehokkuushyötyä saataisiin ehdotuksen mukaan mm viranomaisten yhteisestä infrastruktuurista.

Ehdotettavan taloustietojen viranomaisraportointijärjestelmä VirTan tavoitteet ovat ehdotuksen mukaan:

- enemmän automaatiota
- helpompi raportointi
- reaaliaikainen tiedonvaihto
- vähemmän veroilmoitusten täyttämistä

Tavoitteena ehdotuksessa on, että veroilmoittamisen työvaiheet siirtyisivät entistä enemmän tiliöinnin hetkeen.

Jotta yrityksen kannattaisi siirtyä keskitettyyn tiedonvälitysyhteyteen, tulisi yritykselle tästä seurata hyötyä. Suurimmista yrityksistä osa on jo nyt tehnyt arvioita, kannattaisiko kirjanpidon tileistä rakentaa suoria vientejä veroilmoituksille. Ne yritykset, jotka ovat tämän arvioineet mielekkääksi, ovat tämän jo tehneet – markkinaehtoisesti tarjolla olevia ratkaisuja hyödyntäen.

Jos yritys ei ole siirtymistä markkinaehtoisesti toteuttanut, voivat syyt esimerkiksi siihen, ettei kansalliseen vakiomuotoiseen tilikarttaan siirtyminen palvele yritysten omia tietotarpeita, tai siihen, että tietojen siirto veroilmoituksille ei ole niin työlästä, että automaation rakentamiseen kannattaisi investoida. Yritysten huoli on siis, että tämä investointi tulee heidän kannettavakseen lain nojalla, kun hyödyt näkyisivät enintään välillisenä.

Muistutamme, että ViDA (VAT In Digital Age) ei velvoita Suomea ottamaan käyttöön reaaliaikaista raportointia tai sähköistä laskua kotimaisissa liiketapahtumissa, vaan ainoastaan EU-liiketoimissa. Olisi tärkeää ensin toteuttaa ViDAn edellyttämä EU-myyntien sähköinen lasku ja raportointi, ja valmistella mahdollisia kansallisia tai muita laajennukset vasta myöhemmin, kun käytettävissä on lisää selvitysaineistoa.

Seuraavalla hallituskaudella ainoa päätettävä asia ViDAn implementointiin liittyen on se, alkaisiko Suomi edellyttää jatkossa direktiivin mahdollistamaa 5 vuorokauden raportointiaika EU B2B-myynteissä. Lausuttavana olevassa ehdotuksessa tämä lyhempi raportointiaika on oletuksena mukana. Tältä osin Teknologiateollisuus muistuttaa, että kansallinen päätös toistaiseksi puuttuu, ja muutos olisi kiristys nykytilaan nähden.

Pyydämme esittämään huomionne tiedon standardointiin ja tiedon rakenteiseen muotoon liittyen

-

Pyydämme esittämään näkemyksenne muista tietovirroista, jotka voisivat soveltua keskitettyyn tiedonvälitykseen. Lisäksi pyydämme arvioimaan, mihin muihin käyttötarkoituksiin nyt suunniteltuja tietovirtoja voitaisiin hyödyntää.

-

Keskitetyn tiedonvälityksen vaikutukset

Pyydämme arvioimaan esitettyjä hyötyjä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä tuomaan esiin mahdolliset muut tunnistamanne hyödyt

On epätodennäköistä, että verotuksen merkittävään yhdenmukaistamiseen kirjanpidon kanssa olisi poliittista tahtoa. Näin ollen, jos keskitetty tiedonvälitys toteutettaisiin ilman näistä samanaikaisia verolainsäädäntömuutoksia, yrityksille aiheutuvat kokonaiskustannukset ylittävät saavutettavat hyödyt. Lisäksi monen raportissa esitettyjen mahdollisten hyötyjen toteutumiseen liittyy merkittävää epävarmuutta.

VirTa-uudistus muuttaisi toteutuessaan yritysten raportointia erittäin suuresti. Verotus perustuisi pitkälti kirjanpidon reaaliaikaisiin tapahtumiin ilman nykyisiä, erikseen täytettäviä ja toimitettavia

veroilmoituslomakkeita. Ehdotus perustuu oletuksiin, jotka eivät välttämättä kattavasti vastaa yritysten taloushallinnon todellisuutta.

Ehdotuksen tavoitteet ovat kuitenkin kannatettavia. Teknolohiateollisuuden näkemyksen mukaan tavoitteita kohden tulisi edetä vapaaehtoisuuden pohjalta, ja vaiheistaen. Ehdotusten toteuttaminen tavoitteet saavuttaen edellyttäisi verolainsäädännön huomattavaa yksinkertaistamista, ja määräaikaisten muuttamista. Ellei näin tehdä, toteutus lisäisi ilmoitettavien tietokenttien määrää jopa monisataakertaiseksi. Todennäköisesti selvityspyyntöjen määrä kasvaisi, ja lisäisi hallinnollista työtä yrityksissä.

Näin suurta muutosta olisi erittäin kallista toteuttaa yhdellä kertaa. Ensi vaiheessa siirtymä tulisi aloittaa vapaaehtoisuuden pohjalta. Koska esimerkiksi vaikutustenarviointia yritysvaikutusten osalta ei valmistelussa ole tehty, on vaikea arvioida, millaisella aikataululla muutoksen hyödyt ylittäisivät reaaliaikatalouden haitat.

Pyydämme arvioimaan esitettyjä kustannuksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä tuomaan esiin mahdolliset muut tunnistamanne kustannukset

Toisin kuin EU:n jäsenvaltioita velvoittava ViDA-säätely, keskitetty tiedonvälitys olisi luonteeltaan yksinomaan kansallinen, Suomen oma ratkaisu. Monissa kansainvälisissä yrityksissä talous- ja tilinpäätösraportointi perustuu konsernitasolla yhtenäiseen tilikarttaan, jota ei mukauteta yksittäisen jäsenvaltion kansallisten veroilmoitusvaatimusten vuoksi. Tämän seurauksena yritykset joutuisivat ylläpitämään rinnakkain sekä konsernin omaan tilikarttaan perustuvaa raportointia että Suomen veroraportointia varten edellytettyä kansallista vakiotilikarttaa ja kohdistamaan kirjaukset molempiin järjestelmiin.

Investointikustannukset yritysten taloushallinnossa voivat olla suuria. Joissakin arvioissa takaisinmaksuaika voisi olla jopa yli 50 vuotta, jos esimerkiksi VirTa-järjestelmään siirtymisen vuoksi on purettava joitakin jo tehtyjä taloushallinnon keskittämisiä.

Arvonlisäverotuksen osalta huomautamme lisäksi, että arvonlisäverodirektiivissä (neuvoston direktiivi 2006/112/EY) artikloissa 250–252 säädetään arvonlisäveroilmotuksesta, sen tietosisällöstä, ja verokaudesta. Ehdotuksen yhteensopivuutta näiden direktiivien kohtien kanssa on analysoitu ehdotuksen sivuilla 97–98. Tältä osin Teknolohiateollisuus huomauttaa, että mahdollisessa jatkovalmistelussa verokaudet eivät saa ainakaan lyhetä nykyisistä.

Pyydämme esittämään muut mahdolliset huomionne uudistuksen vaikutuksista

Ehdotetussa mallissa verotus perustuisi pitkälti kirjanpidon reaaliaikaisiin tapahtumiin ilman perinteisiä veroilmoituksia. Yritysten keskeinen huoli on, että järjestelmä lisäisi kustannuksia ja

hallinnollista taakkaa ilman vastaavia hyötyjä. Kun keskitetyn tiedonvälityksen hankkeen tavoitteita tarkastellaan selvityksen ja verolainsäädännön näkökulmasta, vaikutus yrityksiin on negatiivinen eikä selvityksessä asetettujen tavoitteiden voida katsoa täyttyvän.

Tietosuojaan ja liikesalaisuuksiin liittyvät riskit korostuvat, kun taloustiedot keskitetään yhteen viranomaisrekisteriin. On pidettävä huoli, etteivät nämä tiedot siirry yrityksistä pois yhtään enempää, kuin on tarkkarajaisen lain nojalla tarpeen. Raportoitavien tietojen on pysyttävä laissa rajattuina, ja aina yrityksen omassa kontrollissa.

Jotta verovelvollisen yrityksen kannattaisi siirtyä keskitettyyn tiedonvälitykseen, tulisi yritykselle olla tähän kannustin. Kun Verohallinto saisi keskitetyn tiedonvälityksen kautta tietoja nykyistä aiemmin, olisi kohtuullista, että verovelvollisten luottamuksensuoja paranisi ja jälkiverotusoikeus kapenisi ja lyhenisi vastaavasti.

Keskitetyn tiedonvälityksen vaiheistus, riippuvuudet ja aikataulu

Pyydämme esittämään huomionne uudistuksen vaiheistuksesta, sen riippuvuuksista muihin kehittämiskokonaisuuksiin sekä suunnitellusta aikataulusta

Teknologiатеollisuus ry:n näkemyksen mukaan on tärkeää, että uudistuksen ensimmäinen vaihe on vapaaehtoinen ja rajattu selkeästi. Aikataulun on oltava realistinen ja suhteutettu ohjelmistotoimialan ja yritysten kyvykkyyteen toteuttaa muutokset. Aikataulu saadaan selville ottamalla nämä tahot jatkovalmisteluun mukaan.

Ilman selvää poliittista tukea tällaisella hankkeella olisi hyvin vaikeaa saavuttaa halutut tavoitteet, sillä olisi tärkeää, että sitoutuessaan keskitettyyn tiedonvälitykseen lainsäätäjä samalla sitoutuisi tekemään tarvittavat yksinkertaistukset verolainsäädäntöön. Muutoin seurauksena olisi vain hallinnollisen taakan kasvu, eikä digitalisaation mahdollistamaa hyötyä.

Jos tällainen poliittinen tuki syntyy, on toimeenpanossa tärkeää varmistaa yhteensovitus muiden kansallisten ja EU-tason hankkeiden kanssa siten, ettei kansallista lisäsääntelyä tehtäisi. Erityisesti ViDA-sääntelyn kansallisen implementoinnin osalta ei ole vielä tehty kaikkia päätöksiä. Implementointi tulee olla tehty 2030 mennessä.

Teknolomiteollisuus ry